

Levend gevangen

door

Berthollet

Herinneringen verzameld
door Rudy Cantel

nr 1-155

original, Capturez-les Vivants.

~~Prix~~, Gerard & Co, Verviers
1953.

maraboe pockets

no dan

HOOFDSTUK VI

DE RINOCEROS

Ik heb in mijn leven vier rinocerossen gevangen. Alle vier in Abessinië.

De éénhoornige rinoceros is bijna geheel uitgevaren. De tweehoornige is zó zeldzaam geworden dat absoluut verboden is erop te jagen. Het dier is nu beschermd.

Daar het ontzettend sterk is, moet men uitsluitend de jonge dieren zien te vangen. Misschien verwachten u zich erover dat ik er maar zo weinig gevangen heb vergeleken bij de honderden andere wilde dieren. Het afgezien van de moeite en het gevaar die eraan verbonden zijn, heeft het weinig zin, daar de rinoceros geen vangenschap slecht verdraagt. Dikwijls sterft hij vóór men Europa bereikt heeft. Het is ook heel moeilijk een vangvergunning te krijgen. Het onderzoek de wetenschappelijke noodzaak is erg streng, en

atmen na of de „trapper” wel bekwaam genoeg is, dat hij het dier niet moet doden om zijn eigen leven redden. Daar de rinoceros bijna uitgestorven is, is doden ervan of zelfs een ongeluk dat de dood ten volge heeft, een ramp voor de dierenwereld. Deze mindering van het aantal dieren ligt niet alleen aan jacht maar ook aan het feit dat het vrouwtje slechts 1 jong tegelijk krijgt. Daarbij worden er méér man-
tjes dan vrouwtjes geboren.

Natuurlijk kan een jager beweren dat hij een rino-
cos geschoten heeft omdat hij aangevallen werd,
maar in dat geval is er een zeer streng onderzoek en
het de jager wel erg brutaal zijn wil hij het volhouden.
Ik heb nooit meer dan twee rinocerossen tegelijk
zien. Zij leven niet in groepen, maar paarsgewijze.
In enkele keer zijn zij met zijn drieën, n.l. wanneer
het vrouwtje het kind meeneemt. Dit jong beschermt
maar gedeeltelijk. Bij achtervolging duwt zij het
dier met de hoorn voor zich uit, om het vlugger te laten
gaan. Dan keert de rinoceros zich plotseling om en
lijkt de jager aan. Ofschoon hij dikwijls meer dan twee
zie weegt verplaatst hij zich erg vlug. Hij galoppeert
is blind van woede.

De rinoceros ziet werkelijk heel slecht en men kan
hem ontwijken door op het ogenblik, dat hij vlakbij is
zijn sprong te maken.

Toch raad ik dit de beginnende „trappers” niet aan
want ik heb er dikwijls dodelijke ongelukken mee zien
geuren.

Het dier neemt zijn prooi op de punt van de hoorn,
lijkt hem in de lucht en grijpt hem op de grond weer
er slechts een bloederige massa over is.

Zelf ben ik herhaalde malen aangevallen door een
rinoceros, maar ondanks mijn gewoonte met wilde die-
ren om te gaan en mijn tegenwoordigheid van geest
die het toch de rillingen over mijn lijf gaan wanneer
deze enorme massa op mij af zag komen die de
deed beven terwijl hij een woedend gebrom liet
horen. Een kogel kan hem niet in zijn vaart stuiten,
want wanneer die precies een zwakke plek zou treffen,

Maar zelfs dan zou het dier, meegesleept door vaart, zijn tegenstander nog vermorzelen.

Gelukkig ben ik er nog steeds in geslaagd het woede verblinde dier te ontwijken doordat ik koelig genoeg was opzij te springen op het ogenblik het enkele meters van mij verwijderd was. In zo'n loopt de rinoceros rechtdoor totdat hij op een boeiets anders stuit. Hij koelt daar zijn woede op bewerkt het met de horens alsof het zijn vijand. Bij de twee-hoornigen is de voorste hoorn het la Soms 70 tot 80 cm. Ze zijn achterwaarts gebogen het dier bij de aanval genoodzaakt is de kop bijna op de grond te buigen.

Een eigenaardige gewoonte, die men nooit heeft kunnen verklaren is dat de rinoceros de h zowel gebruikt om zijn uitwerpselen uiteen te slaar om het spoor van zijn verblijf uit te wissen. De bevolking is voor hem net zo bang als voor het paard omdat hij ook de aanplantingen en de omhegen vernielt, maar zij wacht zich er wel voor hem te vallen, daar zij zijn kracht, zijn woede en onkwetsbaarheid kent.

Omdat geen enkel dier het waagt hem aan te ga leeft de rinoceros in de jungle in volkomen veilig De leeuw kan dit pantser niet openhalen met zijn wen. Hij zal altijd het onderspit delven bij deze gelijke vijand. Een leeuw slaat met zijn klauw ieder tegen de grond, behalve de rinoceros. Deze blijft st overeind op zijn vier korte poten. Daarentegen neer de koning der dieren op de hoorn genomen wordt hem onherroepelijk de buik opengereten, te de rinoceros zijn verslagen tegenstander achterlaa prooi voor de hyena's en aasgieren die de Afrika wegen schoon houden.

De rinoceros is in het geheel niet intelligent, en in gevangenschap slaagt men er niet in hem te tem

Al ziet hij heel slecht, hij heeft een bijzonder g reuk. Men moet hem altijd tegen de wind in nad Op deze manier ben ik soms tot op 10 meter als gekomen zonder door hen opgemerkt te wor

Meestal vluchten zij, maar ik zou iedereen toch aan willen raden te zorgen dat men vlug weg kan komen als het nodig is.

Om al deze redenen is de aankoop van een rinoceros erg duur.

Naar gelang de leeftijd, het gewicht en de tijd die men nodig heeft voor de vangst, en ook door de onzekerheid dat hij in gevangenschap zal blijven leven, kan men een rinoceros verkopen voor enige tienduizenden. Ofschoon het dus een voordelige vangst is, moet men wel de moeilijkheden die daarna komen in het oog houden : namelijk het afzonderen en overbrengen van een dergelijk gevaarte dat goed vast gebonden moet worden terwijl men op moet passen dat hij bij zijn pogingen weer vrij te komen, geen verwondingen oploopt. De huid is wel dik, maar wordt gauw beschadigd door de voortdurende wrijving van de banden, waardoor ontstane wonden worden geïnfecteerd.

Een van de kleine exemplaren die ik in Abessinië gevangen heb was ongeveer 1 meter 60 lang en 1 meter hoog. Ik ving hem met behulp van een vrachtwagen, op de volgende manier :

Door de verrekijker hadden wij een moeder met kind in de gaten gekregen. Wij maakten een grote omweg om de aanval voor te bereiden tegen de wind in, zonder gezien te worden. Jammer genoeg hoorde het dier het geluid van de vrachtwagen toen wij op 300 meter afstand waren en begon te vluchten terwijl zij de kleine voor zich uit duwde.

Wij gingen er vol gas achteraan. De vrachtwagen botste zó over het ongelijke terrein dat hij wel tien keer bijna omviel. Wij zaten het dier vlak op de hielen, zodat het de bescherming van het jong opgaf om vlugger uit de voeten te komen. Meestal gebeurt zo iets niet maar de rinoceros is een van de weinige dieren in de jungle die zijn kroost achterlaat om zelf zijn leven te redden.

Zij vluchtte in tegengestelde richting van het kind. Staande op het open gedeelte van de vrachtwagen, liet ik mijn lasso draaien terwijl mijn chauffeur trachtte

op de juiste afstand van het dier te komen om de te doen slagen. Iedere keer dat wij dicht in de kwamen gooide ik de lasso, waarvan één uiteinde een stalen uitsteeksel bevestigd was. Deze mo kan men natuurlijk alleen met een baby-rinoceros passen, want een volwassen dier breekt of het of gooit de wagen om. Jammer genoeg gelukte niet het dier goed te strikken. Of de lus gleed in de hals, of zij werd tegengehouden door de hoorn. Het beest ontsnapte en de achtervolging begon opnieuw.

Het jonge dier had niet de moed ons aan te vallen en dacht alleen maar aan vluchten. Iedere keer wij gemist hadden liep het een andere richting op, zo wij steeds mee moesten draaien.

Bij de elfde poging gleed de lasso om zijn nek. rolde hij in het stof, meegesleept door onze vaart.

De beroeps „trappers” gebruiken de volgende methode bij een volwassen dier: In plaats van de lasso aan de wagen vast te maken, bevestigt men aan het uiteinde ervan grote, zware stukken hout die wegge worpen worden zodra het beest gevangen is. Het beest vluchten, maar de zware vracht vermindert zijn vaart. Daarna is het gemakkelijker andere lasso's te werpen tot hij door een of ander obstakel tegengehouden wordt, doordat de stukken hout eraan blijven haken.

Wij hadden dus de kleine rinoceros gevangen, maar konden hem niet in een kist in de wagen hijsen, want wij geen takel hadden. Wij hadden riemen onder de buik en dijen doorgehaald en om de hals vastgemaakt. Zo, stevig gebonden en half van de grond getild, liet hij zich slecht verdedigen. Ik liet mijn Abessiniërs achter en ging naar het kamp terug om een takel te halen. Toen ik op de bewuste plek terugkwam was het bijna nacht en mijn dragers wilden juist de prooi die ik me zoveel moeite gevangen had achterlaten, daar zij die nacht niet door wilden brengen in het hart van de jungle, in gezelschap van de rinoceros. Bij het licht van acetyleenlampen slaagden wij erin het dier achterop de wagen te hijsen. Het leek wel een worst, zo was het gebonden.

In gevangenschap biedt de rinoceros veel minder weerstand dan wanneer hij vrij is.

Een van zijn grootste vijanden is... de mug. Hij is heel gevoelig voor hun steken. Verschillende andere insecten maken het hem lastig door hun eieren in de plooien van zijn huid te leggen. Daarom zitten er dikwijls vreemde kleine vogeltjes op de rug van de dikhuid die hun voedsel daar komen zoeken. Zij hebben zelfs een zodanige gevormde bek dat zij een stukje huid beet kunnen pakken en er zo in knijpen dat zij de parasieten of eitjes die erin zitten er uit kunnen halen. Ik bekeek mijn vangst met voldoening, en probeerde mijn leeftijd te schatten. Is het bijna onmogelijk een volwassen rinoceros te vangen, het is verloren moeite een te vangen van minder dan anderhalf jaar, want die kan niet buiten zijn moeder.

Het dier houdt veel van baden. Met groot genot rolt het zich in de modder en probeert zich met een zo dik mogelijke laag hiervan te bedekken om zich te beschermen tegen muggebeten.

Wanneer het dier volwassen is heeft het een maag van meer dan een meter lang. Het is dan ook een groot probleem hem te voeden, want hij verslindt een enorme hoeveelheid gras en ander voedsel. Als ik niet voldoende gras heb geef ik ze ook wel rijst en gierst, die bij de inboorlingen koop. Hij heeft wel maanden nodig om te acclimatizeren, voor ik hem per boot naar Europa durf te transporteren. Zou ik hem onmiddellijk in een kooi opsluiten om te vervoeren, dan zou er zeventig procent kans zijn dat hij onderweg stierf. Hij moet in een grote stevige ruimte te zitten zodat hij een beetje het idee heeft vrij te zijn en in tegenstelling met andere dieren krijgt hij zijn voedsel zonder dat men dichtbij hem komt. Tijdens de overtocht in de kooi eet hij bijna geen voedsel tot zich, tot hij in een afgesloten ruimte overgebracht wordt, waar hij zich meent vrij te zijn.

Al deze moeilijkheden verklaren waarom men zo zelden een rinoceros ziet in een dierentuin.

Alle rinocerossen van Afrika evenals die van de

Soenda-eilanden hebben twee hoorns. Alleen de Azië hebben er één. Een zeldzaamheid is de witte ceros van Afrika die ik slechts één keer op een bijzondere wijze ontmoet heb.

Een luitenant van het koloniale garnizoen te L had mij geschreven dat hij in het bezit was van een jonge rinoceros die de inboorlingen voor hem gevangen hadden. Hij wilde mij het dier wel afstaan, maar hij had toch niets aan had, mits ik het meenam naar een diertuin. Daar er geen bijzonderheden in zijn brief stond, schreef ik dat ik het dier in ieder geval nam, maar dat het een veel grotere waarde vertegenwoordigde indien het wit was. Tijdens deze onderhandelingen werd de luitenant voor enkele dagen weggeroepen en juist op deze dagen kwam ik over om het dier te halen. Ik vertrouwde het dus aan zijn bediende toe, met de boepschap het aan mij over te dragen. Het was een gewone zwarte rinoceros, maar die toch wel grote waarde had. Daar hij reeds een jaar in gevangenschap leefde, kon ik hem waarschijnlijk dadelijk transporteren. Jammer genoeg had de officier waarschijnlijk mijn brief met mijn vrienden besproken in het bijzijn van zijn bediende, die had deze gehoord dat een witte rinoceros veel meer waard is. Hij hoopte daar profijt uit te trekken.

Hij smeerde het dier in met verf, in de hoop er een meer geld voor te maken, in de overtuiging dat ik het niet zou merken.

Wat hij echter vergat, is dat alle dieren door de huid ademen en zo vergiftigde hij het dier, dat drie dagen later stierf.

Toen ik hem af wilde halen vond ik alleen nog een cadaver, zonder waarde. Ik denk dat het gesprek tussen de militaire en de bediende later minder prettig geweest.